

Merre tovább és miért?

A szlovákiai magyar gimnazisták
továbbtanulási preferenciái

Kutatási jelentés

Pozsony, 2018

Tartalom

Célok, kérdések	3
Válaszadók demográfiai háttere, a kutatás körülményei	4
Eredmények, interpretációk	5
Összefoglaló	15
Intézményünkről	16

Szerkesztette: Mózes Szabolcs

[Pozsonyi Magyar Szakkollégium](#), 2018

Célok, kérdések

A Pozsonyi Magyar Szakkollégium 2018 év elején **két középiskolai körutat** szervezett (a budapesti Mathias Corvinus Collegiummal indított középiskolai program ismertetése, illetve a szakkollégiumot bemutató körút).

A körutak részeként egy **online, anonim kérdőív** kitöltését kértük a jelen lévő diákoktól.

A kutatás célja az volt, hogy feltérképezzük a magyar gimnazisták továbbtanulási preferenciáit.

A diákoknak az alábbi kérdéseket tettük fel:

1. Készülsz egyetemre?
2. Miért készülsz egyetemre? (több opció)
3. Ha nem készülsz egyetemre menni, miért? (több opció)
4. Hová készülsz egyetemre? (több opció)
5. Melyik városban tanulnál tovább? (több opció, nyitott kérdés)
6. Mi alapján választasz egyetemet? (több opció)
7. Milyen szakokra szeretnél jelentkezni? (több opció, nyitott kérdés)
8. Mi alapján választasz szakot? (több opció)
9. Magyar kollégiumban lagnál egyetemi éveid alatt?
10. Külföldre mennél az iskola/egyetem után?
11. Mi a nemed?
12. Hányadikos vagy?
13. Szüleid egyetemet végeztek?

A kérdőív az alábbi linken érhető el: <http://goo.gl/vUUetJ>.

Válaszadók, a kutatás körülményei

A kérdőívet **7 város 8 gimnáziumában** töltöttük ki diákokkal. A városok: Pozsony, Somorja, Galánta, Dunaszerdahely, Komárom (Marianum Gimnázium, Selye Gimnázium), Ipolyság, Kassa.

Összesen **223 válasz érkezett**. **A válaszadók 65%-a lány, 35%-a fiú**. Az oktatási minisztérium háttérintézményének adatai alapján a 2017/2018-as tanévben a magyar gimnáziumok diákjainak 60%-a volt lány, 40% fiú.

A válaszadók **15%-a elsős, 21%-a másodikos, 59%-a harmadikos, 5%-a negyedikes**. Az eloszlás oka, hogy az egyik körút célcsoportját az 1–3. évfolyam diákjai alkották.

Az egyes iskolákból különböző mennyiségű válasz érkezett. Ennek oka, hogy nem mindenütt volt lehetőség helyben kitölteni a diákokkal a kérdőívet (van iskola, ahol tilos a mobilhasználat). Több esetben e-mailben utólagosan küldtük ki a kérdőív linkjét, egy intézmény esetében az osztályfőnökök küldték szét a diákoknak.

A felmérés nem reprezentatív, a nyolcból hét helyszín nyugat-szlovákiai, ugyanakkor a viszonylag nagy kitöltési szám miatt alkalmas következtetések levonására. A nyugati iskolák túlsúlyát az egyetemi városokat firtató kérdésnél kell figyelembe venni, ami miatt Pozsony felülreprezentált lehet.

Mivel az online kérdőív anonim volt s egy globális szolgáltató (Google) platformján készült, **okkal feltételezhető, hogy a diákok őszinte véleményeket fogalmaztak meg**. A felmérésbe nem vontuk bele az iskolákat és a tanárokat, így a diákok nem érezhettek intézményi „teljesítménykényszert”.

Eredmények, interpretációk

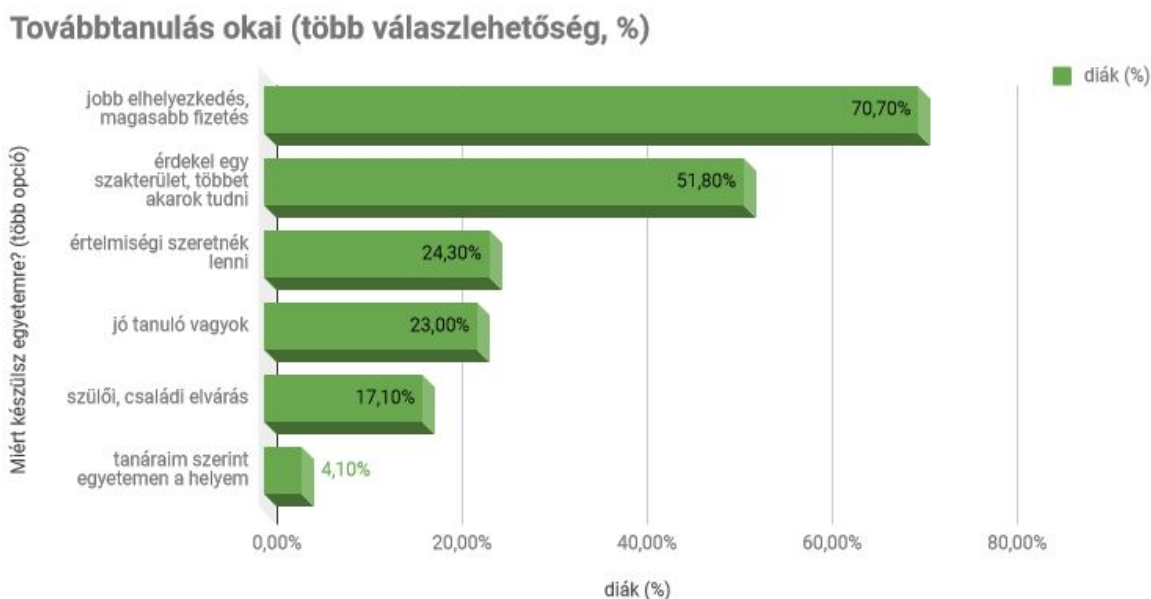
1. Készülsz egyetemre?

A diákok 91%-a igennel válaszolt, csak ketten írtak nemet (0,9%). 3,6% pár évvel az érettségi után készül egyetemre, 4,5% még nem döntötte el. Ez egy **kontrollkérdés volt** azok válaszáinak kiszűrésére, akik nem készülnek tovább tanulni. Hosszabb távú következtetések levonására több okból is alkalmatlan. A kérdőív prezentálása során egyértelművé tettük, hogy a továbbtanulási preferenciákra kérdezzük rá, így feltételezhető, hogy azok többsége, akik nem kívánnak továbbtanulni, eleve nem töltötte ki a kérdőívet, mert nem tartotta számára relevánsnak.

A harmadik kérdés ugyanakkor rámutatott, hogy a kitöltők 16%-a egyáltalán nem biztos, hogy egyetemre fog jelentkezni. 36-an ugyanis arra a kérdésre is válaszoltak, amely a tovább nem tanulás okait firtatta. Ennek részleteit lásd a vonatkozó pontnál.

2. Miért készülsz egyetemre? (több opció)

Két válasz emelkedik ki, a jobb elhelyezkedés és a jövőbeni magasabb fizetés reménye dominál.

A diákok helyesen sejtik a korrelációt, a Statisztikai Hivatal 2016-os adatai alapján **az alapdiplomával (Bc.) bírónak átlagosan 18%-kal volt magasabb fizetésük**, mint a csak érettségivel rendelkezőknek. **A standard felsőfokú végzettségnek**

számító második fokozat (Mgr., Ing.) esetében ez az arány már 58% volt. Hosszabb távon viszont **várhatóan csökkenni fog a különbség**, mivel az egyetemi tömegképzésben részt vevők nagy száma miatt a diploma elveszíti korábbi exkluzivitását.

Jó hír, hogy a diákok felét a tudásszomj is az egyetem irányába hajtja, negyede pedig értelmiségi szeretne lenni.

Meglepően alacsony azok száma (4,1%), akik tanári ösztönzésre folytatnák tanulmányaikat. Ennek két, egymással részben ellentétes magyarázata lehet: a tanárok vagy nem fordítanak kellő figyelmet arra, hogy a diákoknak megmagyarázzák a továbbtanulás fontosságát, vagy az utóbbi évek trendjei alapján feleslegesnek vélik ösztönözni a diákokat, mivel úgyis szinte mindenki benyújtja jelentkezését valamilyen egyetemre.

3. Ha nem készülsz egyetemre menni, miért? (több opció)

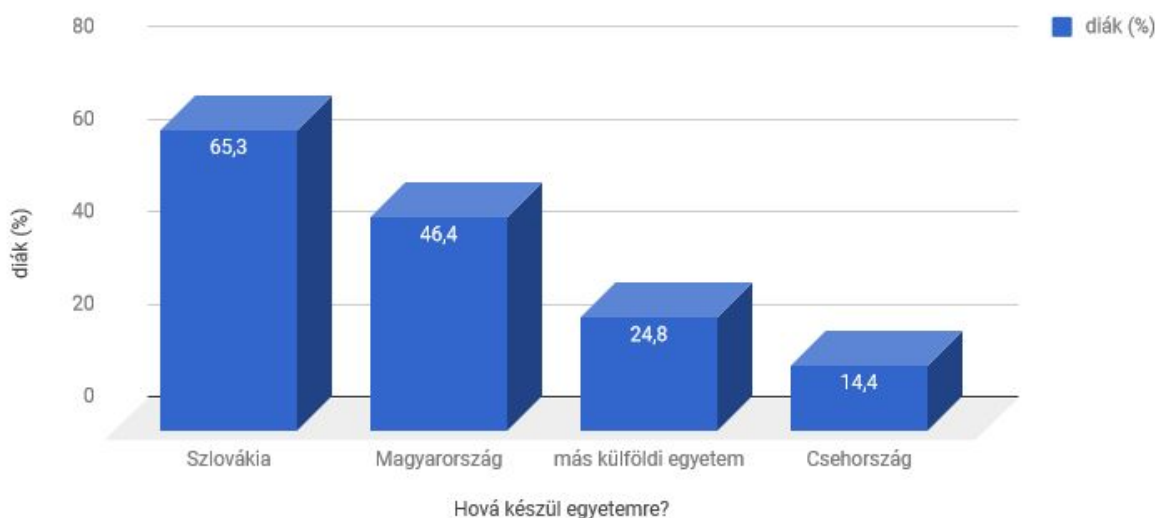
Annak ellenére, hogy a bevezető kérdésre (Készülsz egyetemre?) csak 20-an nem válaszoltak igennel, ezt a kérdést 36-an kitöltötték.

A válaszadók fele külföldre menne dolgozni, nyelvet tanulni, harmada pedig tanulás helyett dolgozni akar. Az erre a kérdésre válaszolók hatoda vélte úgy, nem lesz szüksége a diplomára, illetve hogy nem tartja magát elég jó tanulónak. Három diákot saját bevallása szerint tanárai tanácsoltak el a továbbtanulástól.

4. Hová készülsz egyetemre? (több opció)

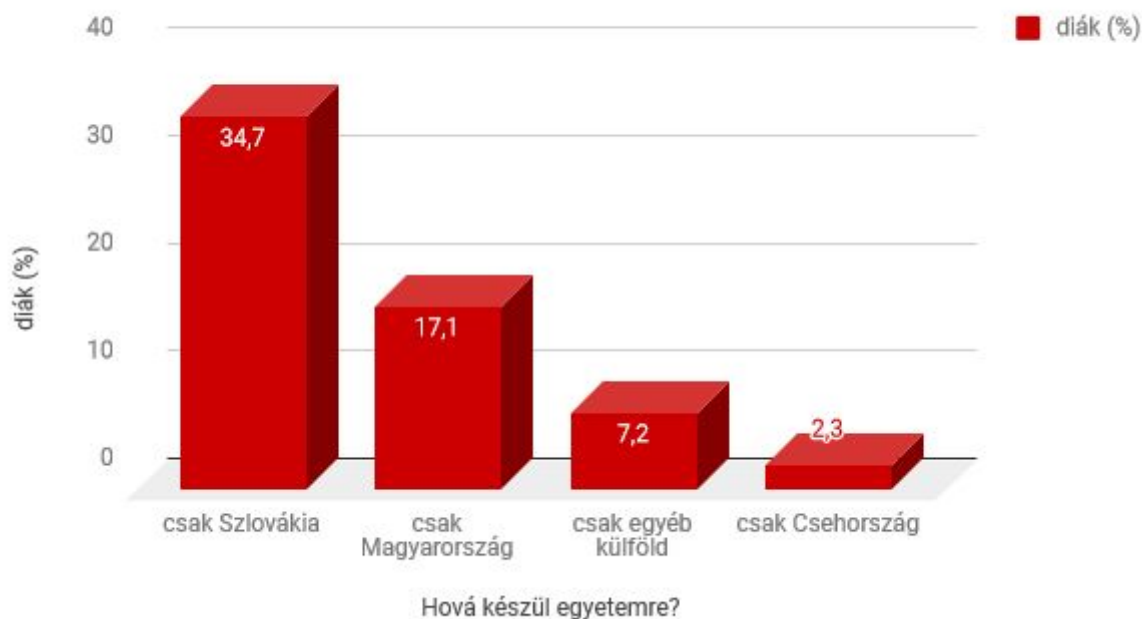
A válaszok azt mutatják, hogy **a diákok jelentős része nem hazai továbbtanulásban gondolkodik**, ami intő jel a hazai társadalom számára. Korábbi mérések alapján ugyanis a külföldön továbbtanulók többsége nem tér vissza szülőföldjére. Mivel a diákok több opció (Szlovákia, Magyarország, Csehország, más külföldi egyetem) közül választhattak, egyszerre többet is, ezért a feleleteket több szempontból is vizsgálhatjuk.

Melyik országban tanulna tovább?

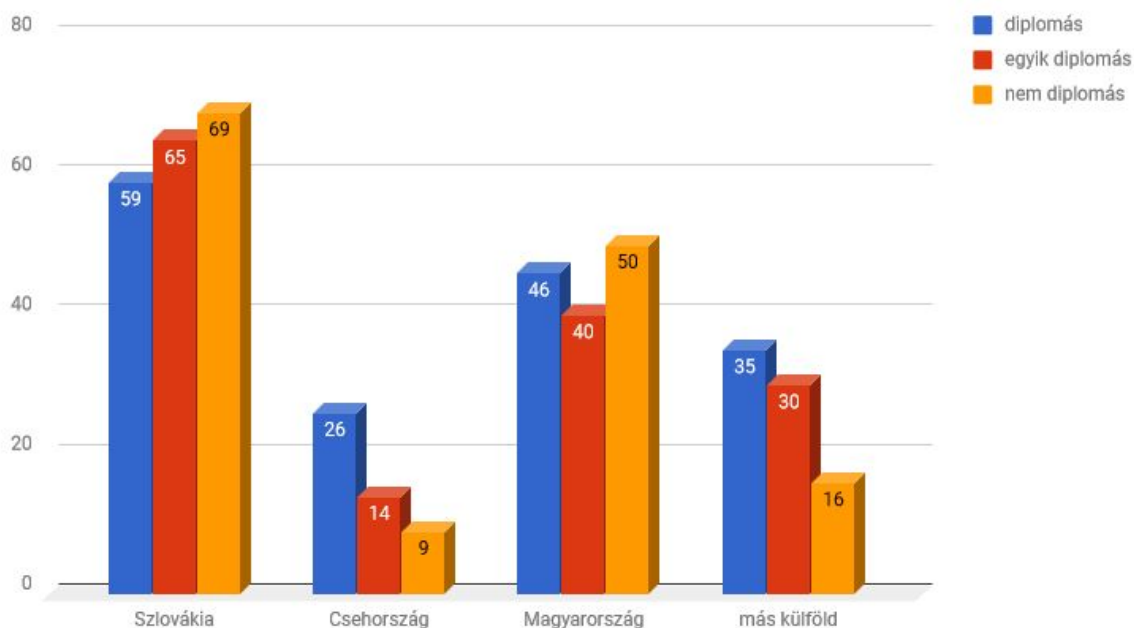
Ez a grafikon azt mutatja, összesen hányan jelölték be az országot (egyedülként vagy más opciókkal). **A gimnazisták harmada nem tervez jelentkezni szlovákiai felsőoktatási intézménybe.** Kiemelkedik a magyarországi továbbtanulás népszerűsége, minden második diák oda (is) benyújtáná jelentkezését.

Hová készül egyetemre?

Ez a grafikon azt mutatja, hányan jelölték be csak az adott országot. **A diákok csupán harmada akar mindenképpen hazai egyetemre menni,** ami szélsőséges esetben azt is jelentheti, hogy a többség külföldön fog továbbtanulni.

Célország a szülők végzettsége szerint (több opció, %)

A 13. kérdésben a diákok szülői háttérét tudakoltuk, ennek oka az volt, hogy megnézzük, ez hogyan hathat a továbbtanulásra. **A továbbtanulási célország esetében szignifikáns különbségek mutatkoznak, főként ami az egyéb külföldi (nyugati) célállomásokat illeti.** Azok a diákok, akiknek nincsenek diplomás szülei, jóval kisebb arányban jelentkeznének nyugati egyetemre, mint azok, akiknek mindkét szülője egyetemet végzett.

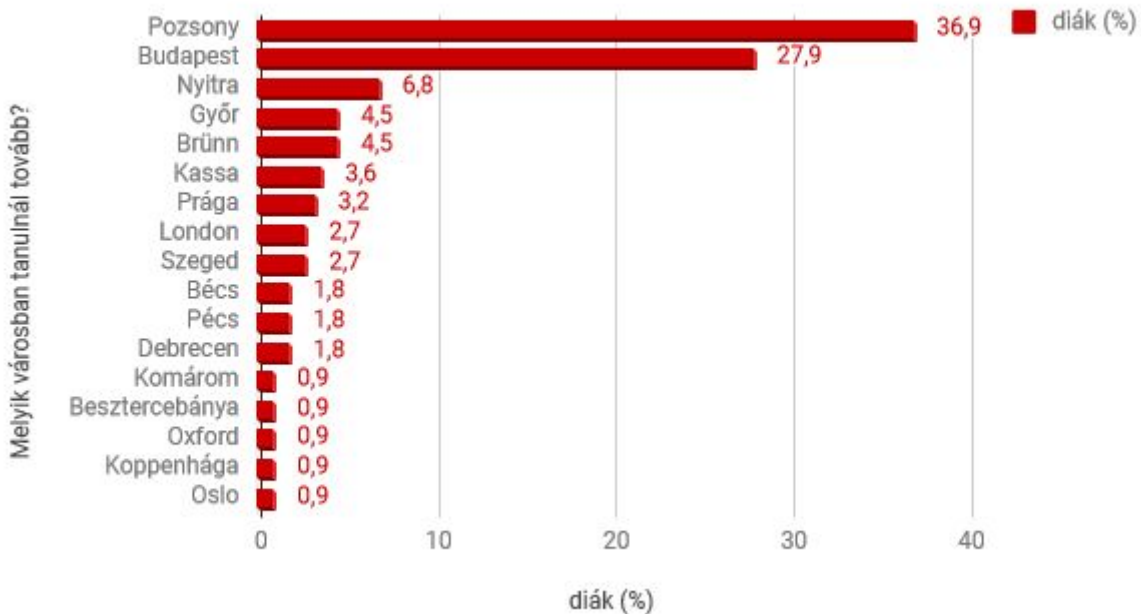
5. Melyik városban tanulnál tovább? (több opció, nyitott kérdés)

A diákok összesen 32 várost adtak meg. **Az egyetemi városok közül Pozsony és Budapest emelkedik ki,** ami felsőoktatási hagyományaik és a széles szakskála mellett **földrajzi közelségükkel is magyarázható.** A Kassán megkérdezett 23 gimnazista közül egy válaszolta, hogy Pozsonyba is beadná jelentkezését, így feltételezhető, hogy ha több kelet- és közép-szlovákiai középiskolában is sikerült volna adatokat rögzíteni, akkor Pozsony súlya kisebb lett volna. Budapestre ez nem érvényes, a kassai diákok 26%-a adta meg opcióként, nyugat-szlovákiai társaik esetében ez az arány 28% volt. Feltételezhető, hogy egy **regionálisan reprezentatívabb kutatásnál a két főváros indexe kiegyenlítődne.** A regionális

kötődés fordítva is kimutatható: Kassát mint továbbtanulási célvárost csak a helyi gimnazisták adták meg.

Melyik városban tanulna tovább?

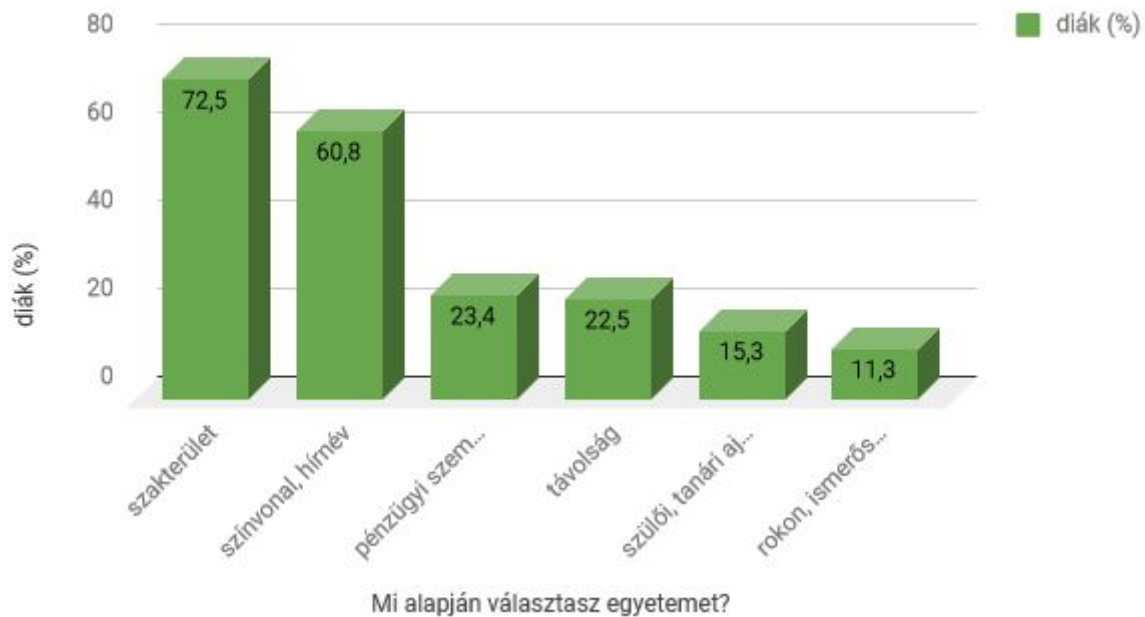
A hazai célpontok közül **a fentiekén kívül csak Nyitra** tud jelentősebb érdeklődést kiváltani, az olyan jelentősebb hazai egyetemi városokat, mint Nagyszombat, Zsolna vagy Eperjes senki sem jelölte meg.

Figyelemre méltó a komáromi adat is: összesen két diák (0,9%) jelölte meg továbbtanulási célállomásként, a 25 komáromi válaszadó gimnazista közül egy sem. Ennél az adatnál is fontos hangsúlyozni, hogy a kutatás a diákok elképzeléseit (nem ritkán vágyait) rögzítette, nem a negyedik év második félévében megvalósuló konkrét jelentkezéseket. A diákok számára Komárom csak kivételesen opció, viszont mire eljutnak a konkrét jelentkezésekig, esetleg egy-két felvételin sikertelenül szerepelnek, többük számára a komáromi továbbtanulás valós opcióvá válhat.

A nyugati egyetemek között dominálnak az angolszász és az északi intézmények. A frankofón régiók nincsenek a diákok mentális térképén, a korábban a közép-európai régió számára kiemelten fontos német egyetemek pedig nem tudják megszólítani a diákokat (egyetlen német (berlini) érdeklődés, Bécs a közelsége miatt népszerű).

6. Mi alapján választasz egyetemet? (több opció)

Mi alapján választ egyetemet?

Két válasz emelkedik ki. Az első a diákok érdeklődésére mutat, a második a minőségre. Jó hír, hogy **a pénzügyi, szociális szempont csak a diákok negyedének** döntését befolyásolja.

7. Milyen szakokra szeretnél jelentkezni? (több opció, nyitott kérdés)

A szakterületek között vezetnek **a társadalomtudományi, a műszaki és az egészségügyi szakok**. A konkrét szakok esetében a pszichológia és az orvosi szak a legnépszerűbb, ezt követi az informatika és a jog. Meglepően sokan folytatnák színművészeti szakon, valamint a rendőrakadémián.

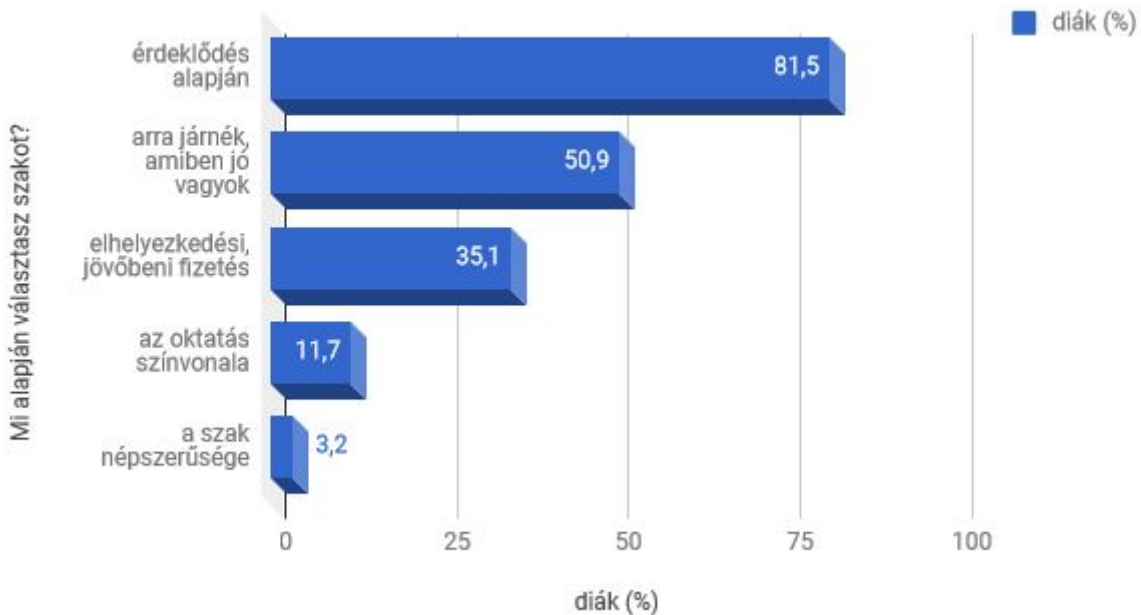
A válaszadók közel harmada (összesen 63-an) nem adtak meg semmilyen szakot sem.

Ha a kutatás a gimnáziumok mellett az ipari szakközépiskolákra és kereskedelmi akadémiákra is kiterjedt volna, feltételezhetően a műszaki és a közgazdasági egyetemi szakok nagyobb arányban kerültek volna említésre.

Műszaki	32		Bölcész, társadalomtudományi	48
informatika	13		pszichológia	19
műszaki (nem specifikált)	8		újságíró, média, kommunikáció	10
építészet	7		tolmács, nyelvek	5
gépészet	3		történelem	4
tengerész	1		humán tárgyak (nem specifikált)	2
			politológia	2
Egészségügyi	26		antropológia	1
orvos	18		filozófia	1
egészségügy	4		koreanisztika	1
állatorvosi	2		néprajz	1
gyógyszerészet	2		régészet	1
			szociológia	1
Művészeti	20			
színművészeti	8		Pedagógia	19
képzőművészet, grafika, fényképezés	7		tanári szak	12
filmművészet	4		testnevelés	5
zene	1		gyógypedagógia	1
			logopédia	1
Természettudományok	10			
biológia, kémia, vegyész	4		Közgazdaságtan	19
fizika	4		közgazdaságtan	9
matematika	2		idegenforgalom	8
			nemzetközi kapcsolatok	2
Jog	19			
jog	12		Teológia	1
rendőr	7		teológia	1

8. Mi alapján választasz szakot? (több opció)

Mi alapján választ szakot?

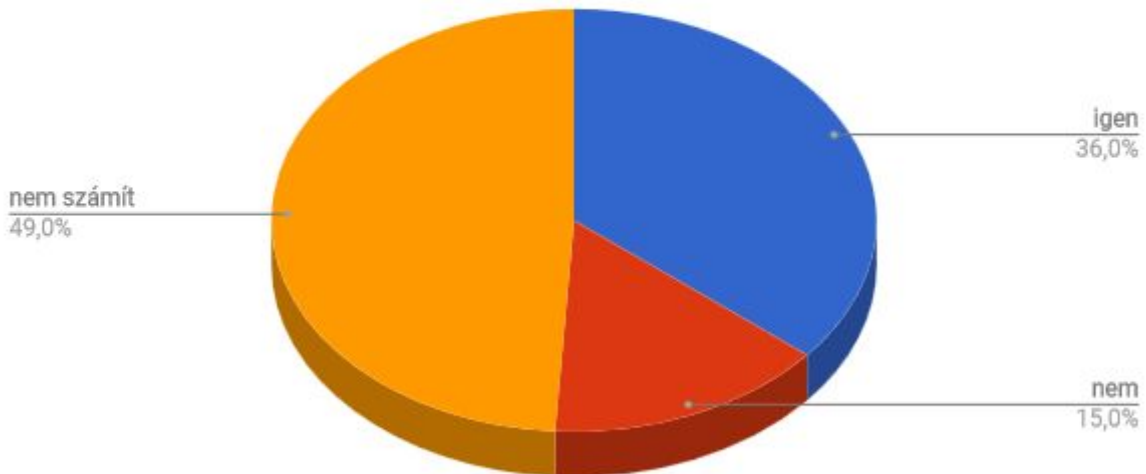
A diákok túlnyomó többsége olyan szakot választ, ami érdeklő és/vagy, amiben jónak érzi magát. A válaszadók harmada veszi figyelembe a jövőbeni elhelyezkedési, fizetési lehetőségeket is.

9. Magyar kollégiumban lagnál egyetemi éveid alatt?

A diákok harmada számára volt fontos, hogy magyar kollégiumban lakjon egyetemi éve alatt - erre Szlovákiában csak kivételes esetekben van lehetőség, a fővárosban csak a Pozsonyi Magyar Szakkollégiumban.

Az erre a kérdésre adott válasz szoros összefüggésben áll a továbbtanulási célszaggal kapcsolatos felelettel. **Az igennel válaszolók 59%-a hazai egyetemre is jelentkezne, míg 70%-a magyarországi továbbtanulást is fontolgtat.**

Magyar kollégiumban lakna?

10. Külföldre mennél az iskola/egyetem után?

Külföldre mennél az iskola/egyetem után?

A fiatalok elvándorlása évek óta kiemelt téma Közép-Európában, amire az elképzelések szintjén a középiskolások is reflektálnak. **A válaszadó gimnazisták 81%-a hosszabb vagy rövidebb időre külföldön vállalna munkát. 22%**

nyilatkozta azt, hogy kimenne és legszívesebben haza sem jönne. Itt is fontos hangsúlyozni, hogy elképzelésekről van szó, sok esetben olyanokról, amelyeket 6-8 évvel később kellene realizálniuk, ám az adatok akkor is figyelemre méltóak.

Szignifikáns eltérés a nemek közötti bontásban volt. **A fiúk 28%-a válaszolta azt, hogy nem menne külföldre, a lányoknál ez az arány feleannyi volt (14%).** A visszatérni nem akarók között nincs ilyen különbség (fiúk: 19%, lányok 23%), a fenti differencia nagy része az idénymunkát vállalni tervezők számlájára írható (fiúknál 19%, lányoknál 28%).

11. Mi a nemed?

A válaszadók 65%-a lány, 35%-a fiú.

12. Hányadikos vagy?

A válaszadók 15%-a elsős, 21%-a másodikos, 59%-a harmadikos, 5%-a negyedikes.

13. Szüleid egyetemet végeztek?

A diákok 47%-ának egyik szülője sem diplomás, 12% nyilatkozta, hogy apukája egyetemet végzett, anyukája nem, 17% fordítva (anya diplomás, apa nem), míg 24%-nál mindkét szülő diplomás.

Összefoglaló

A Pozsonyi Magyar Szakkollégium pilot projekt jellegű középiskolai online kutatásába 8 gimnáziumban 223 diák kapcsolódott be. Csak azon intézmények diákjait kérdeztük meg, ahová körútjaink során személyesen el tudtunk látogatni.

A diákok túlnyomó többsége egyetemen folytatná tanulmányait, kétharmaduk szlovákiai intézménybe is készül jelentkezni, de nagyon jelentős a külföldre is, vagy a csak külföldre jelentkező aránya - a megkérdezettek kétharmada hazai intézménybe nem készül felvételizni.

A diákok számára a fő továbbtanulási motiváció a jobb elhelyezkedés és a magasabb fizetés reménye.

A gimnazisták között a két főváros, Pozsony és Budapest egyetemei a legnépszerűbbek, a célváros kiválasztásakor fontos szempont a földrajzi közelség is. Ha lehetősége lenne rá, a diákok 36%-a lakna magyar kollégiumban.

A gimnazisták négyötöde az iskola/egyetem befejezése után hosszabb-rövidebb ideig külföldön szeretne dolgozni, a megkérdezettek 22%-a vissza sem jönne Szlovákiába.

Intézményünkről

A Pozsonyi Magyar Szakkollégium az első bentlakásos felvidéki magyar szakkollégium, 2016-ban kezdte tevékenységét interdiszciplináris intézményként. A szakkollégium kurzusokat, előadásokat, vitaesteket, nyelvkurzusokat és hétvégi készségfejlesztő programokat szervez az intézményben lakó magyar egyetemistáknak. Az intézmény célja egy szakmailag felkészült, a magyar közösség irányában elkötelezett fiatal magyar értelmiség kinevelése.

A szakkollégium fenntartója a Pro Collegio Posoniensi Alapítvány. A minőségellenőrzést az alapítvány kuratóriuma mellett az intézmény Tanulmányi Tanácsa látja el.

A szakkollégium a főváros belvárosában, a Kapucinus utcán székel. Weboldala: www.szakkollgium.sk.

